



**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Disputatio V. De opposita, justitiæ injustitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](#)

in hoc resolvitur: quia Conclusio definitivè est illatio deducta ex præmissis; cùm ergo sententia judicis, sit verè illatio ex præmissis, hoc ipso illa illatio, erit Conclusio, sententiaque judicis.

Porro præmisæ, ex quibus deducitur hæc Conclusio, necessariò sunt duæ. Prima quidem, quæ est una ex primis principiis judicandi: quia vero omne principium est universale, etiam præmissa illa, erit universalis. Unde habitus judicandi, est habitus quasi Conclusionum, habitus autem legum, est habitus intellectus seu principiorum judicandi, altera autem præmissa, semper est singularis: quia est de facto, facta autem, singularia sunt: hinc in sententia judicis deducetur etiam Conclusio singularis: quia hæc debet sequi debiliorem partem. Judexque non convenitur, quâ judex, ad decidenda universalia, sed ad decidendum de particulari. Dixi, quâ judex quâ Consultor, vel Legislator potest in sua sententia formare Majorem, casu, quo sua illatio debeat imposterum habere vim legis, ingredi habitum primorum principiorum judicandi.

NOTO 3. Superiori difficultate quæsumus esse, comparando allegata & probata, quæ ad

Minorem revocantur, cum notitia judicis, quidnam debeat sequi judex? Nunc aliquid dicendum de Majori judiciali, quæ est ex legibus, comparando scilicet legem ab una, ab altera autem parte allegata & probata, debebitne judex legem sequi, an allegata & probata? Ad quod cum distinctione responderi posset, quod si lex sit naturalis, aut scripta, interpretans naturalem, debet judex legem sequi, quia alias operatur dissone ad naturam intellectualem, dictamina ejus non sequendo. Si autem sit lex contraria naturæ: quia ea non est lex, utpote injusta, sequi eam non debet. Casu autem, quo vel nulla sit lex, vel emergat casus cum talibus circumstantiis non prævius, judicabit judex secundum allegata & probata: quia adhuc judicabit secundum legem: primam enim vim legis habet mens Legislatoris, quam allegata rationes ostendunt. Casu autem quo judex sit ipse supremus Princeps vel Legislator, & non extet lex, decernet ut voluerit cum hac limitatione, ut decernat secundum legem naturæ: quia alias hoc non esset decernere prudenter, & secundum potestatem, quam habet: nam hæc illi non datur, ut niti impune possit, contra lumen rationis.

DISPUTATIO V.

De Opposita Justitiæ, Injustitia.

Opposita, ut alibi, sic & in præsenti; ultimum in consideratione locum habent.

QUÆSTIO I. *De Injustitia secundum se.*

Percensenda hic primum est ipsa Doctrina Arist. & S. Thomæ.

PONIT I. Arist. lib. 5. Eth. c. 1. talem doctrinam. *Neque enim, inquit, in scientiis, facultatibus & in habitibus idem est modus: Nam facultas, & scientia eadem cùm sit, esse contrariorum videtur, habitus autem contrarius, contrariorum nullo modo esse potest, v. g. ex sanitate contraria minime aguntur, sed salubria tantummodo quippe cum sane quempiam incedere dicamus, cùm ita incedit, ut sanus.* Sensus doctrinæ est. Scientiæ extenduntur etiam ad contraria, unde est illud, quod contrariorum eadem sit scientia. Sed bonæ animi vel corporis habitudines, seu virtutes non extenduntur ad contraria, sicut sanitas non extenduntur ad ægritudinem, adeoque nec habitus justitiæ extendetur ad injustitiam.

Hæc doctrina Aristotelis in hoc habet difficultatem: quia in hac habitudine ad contraria,

videntur æqualiter se habere scientia, & virtus, seu habitus, ut loquitur Aristoteles: nam sicut scientia non elicit actus erroris, versatur tamen circa errorem, tanquam circa aliquid fugiendum, oppositaque objecti attingit, ad habendum completam notitiam objecti, quod per se respicit: ita etiam virtus versatur circa oppositum vitium per actus fugæ, nec habetur completa ratio virtutis, ex solis actibus prosecutionis, sed & in actibus fugæ. Et sicut quamvis ipse error elicitus, facilitasq; errandi contracta, non completa scientiam, sed illam tollit; ita etiam vitium elicitum, facilasque elicendi contracta, non completa virtutem, sed longè diversum, & oppositum habitum constituit.

Quod attinet ad hanc rationem dubitandi, dici hoc potest, quod non in hoc comparet, dicta extrema Arist. quasi non convenienter in hoc habitus & scientia, quod ista fugiat errorem, ille injuriam; quod hæc non eliciat errorem, & ille injuriam; in hoc enim similantur sibi; sed quia contraria pertinent ad eandem potentiam, sicut (inquit, S. Thomas in Com. hujus loci) *album & nigrum ad visum, & ad eandem scientiam, sicut sanum*

Disputatio V.

116

sanum & agrum ad medicinam. Sed habitus contrarius, non se habet ad contraria sibi: nam à sanitate, non procedunt ea, quae sunt contraria sanitati, seu quod idem est, ad visum v. g. pertinet & album & nigrum, ad sanitatem non pertinet agitudo & sanitas, sed solum sanitas.

PONIT 2. Idem Arist. Quod quamvis habitus virtuosus non sit contrariorum, bene tamen ex contrariis internosci possit. Sæpe, inquit, *quidam contrarius habitus ex contrario agnoscitur*, hancque ipsam propositionem probat à pari. Nam & si bona corporis habitudo fuerit nota, mala quoque habitudo innoteſcat, &c. Si enim, inquit, bona habitudo carnis densitas est, necesse est ut & mala habitudo, raritas sit, &c.

PONIT 3. Idem Aristoteles. Si habitus ex contrariis internosci potest, quoties unum contrariorum dicitur, toties & aliud, alias non se ad invicem notificarent. Contrarium injuria est iustitia, iustus autem, quantum ad præfens, tripliciter aliquis dicitur. Primo, quando est legítimus, hoc est, legem servans. Verba Arist. ex eodem capite sunt. *Ius ergo etiam ipsum legitimum & equum erit, in iuria contra illegitima, & iniqua.* Secundo, quando est aliquis legalis, hoc est, ponit aequalitatem ad ius, quod habet communitas, facitque satis debito, curandi bonum commune, cui oppositus est illegalis, & ini quis bono communi: indicant hoc ibidem verba Arist. *Atque ita*, inquit, *uno quidem modo ea iusta dicimus, que felicitatem ejusque partes civili suavitati, & efficiunt & conservant.* Tertiò. Iustus aliquis dicitur, qui ponit aequalitatem in reddendo unicuique quod suum est, cui opposita in iustitia auferit alteri, quod illius est, licet sit iustus patriæ, indicant hoc verba Arist. *quia, inquit, iustus est etiam pluris usurpar, circa bona non omnia versabitur.* (Ut versatur circa omnia, hoc est, circa bonum commune, qui est iustus patriæ) sed circa ea tantum, in quibus fortuna & prosperitas & adversitas consistit.

PONIT 4. Arist. modos quibus potest committi iustitia.

Primum modum ponit c. 8. quando aliquis iustitum facit, sed non iustè non advertens scilicet: ad injuriam alterius. Verba Arist. sunt. *Injūia vel iustitia factum spontaneo & invito definiuntur.* Cum enim spontaneum fuerit vituperatur, tuncque etiam est iuste factum. Ex quibus infert, quare inquit, *sie ut iustum quidem esse quidpiam posset, quod tamen nondum iustus factum sit, nisi etiam id adseritur, ut sponte factum sit,* inferiusque numerans hos ipsos, de quibus hic modos. Primum hunc modum appellat etiam infortunium. *Quando igitur, inquit, præter rationem evenit lesio, infortunium est.*

Secundum modum ponit ibidem, quando aliquis cum advertentia, quidem facit, quod hoc sit iuria, sed non ex complacentia inæqualitatis, nec ex eius post præconsultationem ele-

ctione facta; talis iustum, & iustè facit, sed nondum eum appellat Arist. iustum, sed peccantem, peccantem, inquam, quia peccare dicitur, qui cum potuerit non ponere actionem haberetque principium, illam non ponendi, nempe cognitionem cum libera voluntate, nihilominus illam ponit, verba Arist. sunt.

Quando autem non præter rationem, sed sine tamen virtute, peccatum, peccat enim quisque cum in se principium causæ habuerit. Subsumit postea Arist. *At cum cognoscens quidem, sed sine tamen præconsultatione agit quidpiam iustitè factum est.* Quod ipsum exemplificans dicit. *Ut sunt quæ ex ira fiunt, aliisque affectibus &c. qui in his enim ledunt & peccant, iustitè quidem agunt, suntque haec iustitè facta, nondum tamen iustitè ob hac, neque pravitiæ homines habentur: quippe cum lastio ipsa ex pravitate minimè evenerit, ubi per pravitatem seu vitium intelligit operationem, ex habitu iustitiae, ut dictum in explicatione horum terminorum, in materia de peccatis statim sub initium, ipsamque intelligit in iustitia complacentiam.*

Tertium Modum ponit Aristotel. quando aliquis & iustum & iustè, & ex iustitia facit, tuncque primum appellatur iustum, quando scilicet ex complacentia & motivo iustitiae, ponit actionem injuriativam. Verba Aristot. sunt. *cum ex electione laeserit quidpiam, tunc demum iustus, ac pravus est.*

Hanc ipsam doctrinam Arist. sic ferme proponit S. Thomas q. 59. a. 2. in Corpore. Objectum iustitiae est æqualitas in rebus, cumque contrariorum eadem sit ratio, illi opposita iustitia, debebit habere pro objecto inæqualitatem in rebus. Quia autem nulli sunt habitus, qui cum habeant sua objecta, non habeant suos actus, dabitur etiam actus iustitiae, & hic vocatur iustificatio, quæ ipsa iustificatio potest esse talis, ut ponat nonnisi materialiter iustum, licet interdum ponat, formaliter iustum. Contingit autem existere materialiter iustum propter defectum comparationis ipsius operationis ad objectum: omnis enim operatio respicit suum objectum, ab illoque speciem sumit: quia tamen ipsum objectum potest se habere, vel per se ad operationem, vel per accidens, nonnisi per se habens objectum specificabit actionem: nam in his, quæ sunt propter finem, adeoque voluntaria, per se dicitur aliquid, quod est intentum: quia vero in aliqua operatione iusta potest aliquid aliud per se intendi, per accidens autem esse illici injuriatio, puta, cum hoc facit per ignorantiam non existimans se iustum facere, necessariò tunc non erit iustificatio: quia per se non intendit inæqualitatem in rebus, adeoque solum per accidens, & quasi materialiter facit id, quod est iustum.

PONIT 5. Si ponatur operatio, quæ verè spectet ad habitum iustitiae, seu ut loquitur S. Thomas. *Quæ dicat defectum comparationis ipsius opera-*

R P
H. MLOD
S. J. MOSKOWSKI
TOM. 3. c. 14.
D. VI
G

operationis ad habitum, hoc est, eam defectuositatem intentam, quam defectuositatem intendit habitus, licet sub specie apparentis boni, tum primum erit formalis in justificatio. Tunc autem dicit defectum comparationis ipsius operationis ad habitum, quando ex electione fit in justificatio. Verba sunt Sancti Thomae, *quandoque autem in electione, quando scilicet ipsa in justificatio per se placet, & tunc propriè procedit ab habitu: quia unicuique habenti aliquem habitum, est secundum se acceptum, quod convenit illi habitui.*

QUÆSTIO II.

Daturne Injustitia, an sit vitium Speciale?

EX posita illa doctrina Aristotelis & S. Thomæ, hæc solent frequentius inquiri: Quid sit injustitia? An sit vitium speciale? Qualesnam actus ex habitu injustitiae procedant?

DICENDUM est 1. *Injustitiam, ut sic rectè definiri, quod sit violatio juris alieni, quæ ipsa, si fiat sine advertentia, erit injustitia materialis, si cum advertentia, erit formalis, secundum varietatem modorum, de quibus Posito quarto.*

PROBatur Bonitas descriptionis: quia convenit omni soli & semper, proceditque per prima.

DICENDUM est 2. *Dari aliquod vitium speciale injustitiae.* Dixi, aliquod: quia sicut datur aliqua justitia non specialis, sumendo illam pro tota collectione virtutum, ita etiam potest dari injustitia generalis, quocunque vitium illius nomine comprehendendo.

PROBatur 1. Conclusio. Datur aliqua specialis justitia virtus. Ergo dabitur & aliqua specialis injustitia, quæ sit vitium. Antecedens supra probatum. Consequentia probatur. Quia non est major ratio pro antecedenti quam pro consequenti, & undecunque desumetur specialitas virtutis justitiae, inde etiam desumetur specialitas injustitiae.

PROBatur 2. Vel datur inclinatio minorandi proximum in illis, quæ sua sunt, vel non datur? si non datur, experientiam furtis probatam negas, si datur, quæro, vel illa defectuosa, vel virtuosa? si virtuosa. Ergo, furari virtuosum erit, si autem minoratio proximi in illis, quæ sua sunt, est defectuosa, quæro vel est defectuosa defectuositate identificata aliis vitiis, vel speciali? si identificata aliis vitiis? Contra erit: quia vel singulis corundem, vel aliquibus non nisi, si singulis corundem? Ergo, nemo datur virtiosus, quocunque vitiis genere, qui sit simul fur, cum enim cuicunque vitio sit identificata injuria furti, committens illud, fur erit, loquens que verbum otiosum, fur erit. Si aliquibus non nisi, ostende quibus, da rationem, cur non

identificetur aliis? Quod si datur specialis inclinatio ad istam minorationem condistincta ab aliis vitiis. Ergo, datur vitium speciale in justitia, quod sit exercitium illius inclinationis. Ergo, & specialis in justitia.

RESPONDEBIS. Datur interdum in malitissimis inclinatio annihilandi Deum, & nihilominus non datur exercitium illius inclinationis: manet enim in annihilatus Deus.

CONTRA. Quia ipsa appetentia annihilandi Dei, est ipsum illud exercitium inclinationis, de quo ipso exercitio hic quærebatur. Deinde, quia ad manus est minoratio, non est ad manus annihilationis Dei; immo sicut ille actus habet suam speciale malitiam, ita ex vi medii termini assumpti habebit speciale malitiam injuria.

PROBatur 3. Omne illud vitium est speciale, quod habet proprium suum motivum condistinctum à motivis aliorum vitiorum. Sed injustitia, sive particularis, sive legalis, sive distributiva (que sunt species injustitiae, de quibus proportionate discurrendum est, ac de virtutibus oppositis) habent suum proprium motivum, à motivis aliorum vitiorum distinctum. Ergo. Major probatur Inductione, paritate cum virtutibus, denique, quia quando datur formalisativum in ratione vitiis specialis, dabatur & vitium speciale. Sed quando datur motivum speciale alicuius vitiis, datur formalisativum in ratione vitiis specialis: diversum enim motivum, est differendi ratio, hoc ipso, quia diversum est; differendi autem ratio, est ratio specificandi, seu formalisandi. Minor principalis probatur, quia bonitas apparet ex minoratione in bonis propriis alterius, vel opponendi se bono communi, quæ commune est, vel non dandi de bonis communibus, est motivum proprium, à motivis aliorum vitiorum distinctum, ut ostendet enumeratio.

Quod attinet ad Tertium. Qualesnam actus ex habitu injustitiae procedant? Videntur supponere communiter Auctores, quod actus, qui secundo modo sunt, de quo Posito quarto, sint quidem actus proprii injustitiae, non tamen procedant ex habitu speciali in justitiae, & quod illum non generent, sed illum generent soli actus, qui procedunt ex directa complacentia iniquitatis, videatur de hoc punto Dicast. d. 3. n. 9.

DICENDUM est 3. *Etiam actus injuriandi, qui procedunt ex complacentia indirecta in justitia, procedere ex habitu in justitia.*

PROBatur 1. Quando ex duobus motivis Physico & Metaphysico fit assensus, quantumvis plus tribuatur motivo Metaphysico, quam Physico, nihilominus ad illum actum, concurredit uterque habitus. Ergo etiam quando fit in justitia ex motivo directo v. g. vanæ potestatis ostendande, & simul ex motivo, quamvis non præcisæ complacentiae in minoratione aliis, ad hunc

Disputatio V.

121

bunc actum, & habitus vanæ ostentationis, & habitus injustitiae concurrent: quia quod est major appetitio intellectualis motivi Metaphysici præmotivo Physico, hoc est indirecta voluntas minorandi comparata ad intentam ostentationem potentia: æque enim se habent in movendo, licet cum inæqualitate in modo movendi. Antecedens probatur. Quia potest facilitas in utriusque hujus motivi usu, reperiri, que necessarij debet rejici in utriusq; habitus concursum. Deinde determinatio habitus, ut concurrat, non fit alio, quam propositione motivi, & materie circa quam ille habitus versatur, supposita illius inclinatione naturali ad concurrendum, si prædicta dentur. Si ergo hoc solum unum motivum poneretur, concurreret ad illum actum habitus; cur ergo, cùm non noscat habitus an concurrat alius, non debet etiam pro sua parte concurrere?

PROBatur 2. Actus proprius injustitiae, si factum facilitate, debet facilitari ab habitu injustitiae. Sed actus, qui sit cum complacentia quidem, sed non præcisa in justitiae, est actus proprius in justitiae, ut concedunt oppositi, & fit cum facilitate. Ergo, facilitabitur ab habitu in justitiae. Probatur Major; quia non est in quod aliud principium, referatur illa facilitas.

PROBatur 3. Comparemus utrumq; illum actum, nempe minorationem ex complacentia præcisa in justitiae, & minorationem ex complacentia quidem, non tamen præcisa in justitiae; vel illi distinguuntur, inter se specie, vel non distinguuntur? si distinguuntur. Ergo, distinguuntur ratione motivorum, unde enim alias specificarentur? cùm ratio directi, & indirecti, præcisæ & non præcisæ spectati, non videatur adferre differentiam specificam; sed se habet sicut rectum & obliquum, quod præcise, quia tale, & circa idem, non facit differre specie, diuina Pater in recto positus, a se in obliquo posito, distinguuntur specie. Cumq; directè & indirectè substantiam non importent, sed solum modum motivi, cumque accidentalem, sit, ut illud indirectè & directè, non adferat diversitatem specificam. Quod si illi actus sunt ejusdem speciei. Ergo, ad illos habitus in justitiae concurrere potest. Probatur Consequentia. Imprimis, quia alias, & non different specie, ut supponitur, & different specie: quia est notabiliter differre, si ad hunc quidem actum possit facilitare, & concurrere habitus, ad alium autem non possit. Deinde, si quia Physica non potest concurrere ad actus Logice, quæ tales, bene inserviunt specie distinguunt illos actus, cur idem in præsentinon dicetur? Deniq; cùm habitus sit ad similiūm actuum productionem facilitativus, si habitus in justitiae non facilitaret, etiam ad minorationem ex indirecta complacentia minorandi factam, & esset similis ille actus, ut supponitur, ipso non distinguitur specie, & non esset similis:

Objicitur 1. Autoritas Aristotelis & S.

Thomæ qui cum indirecta complacentia minorandi operantem, non appellant inustum, sed inustum operantem.

RESPONDE TUR. Cum denominationes sumantur à potiori, casu autem, quo ex indirecta complacentia in justitiae sit minoratio, habet aliud motivum, rationem potioris, sit, ut ab illo denominatio sumi debeat, ad quod attendendo Aristoteles, docuit, talem non appellari inustum. Rursus, quando noluit Arist. talem appellari inustum, id idè fecit: quia inustum sine addito, supponit pro principali & famosissimo: principialis autem & famosissimus, in ratione justitiae habetur, qui non tantum formaliter sed formalissime est inustum, adeoque cum directa intentione minorandi, quæ in hoc genere famosissima est.

OBJICIT 2. Esparza. Post ejusmodi actus sepe repetitos, non propterea dabitur in furante facilitas, & inclinatio ad furandum, quando jam non aderunt motiva alia, idque propter defectum cognitionis actualis, illa repræsentantis, vel illa posita, non pollent nihilominus vi sufficienti ad reddendum facile furtum, propter virtutes contrarias postea acquisitas; cum tamen, si quis furetur ex motivo inæqualitatis, præcisè erit facilis ad furandum, etiamsi desint cætera motiva simul concurrentia.

RESPONDE TUR. Totam difficultatem, qua tunc sentitur, fore non in hoc, quasi illi difficile sit moveri illo motivo in justitiae. Sienim ante habuit idem motivum, facileque se experiebatur, non est ratio cur idem nunc non experiatur, quantum ex vi motivi, sed erit difficultas in hoc, quia solum illud motivum modo est moturum, cùm tamen in ante conjunctim moverit, acquisiveritque facilitatem ad conjunctim moveri, erit ergo facilitas partialis, reluciente etiam non nisi partiali motivo. Cæterum si quis solo v. g. motivo vanæ gloriae moveretur, & nullo modo in justitiae, indubie ille actus non procederet ex habitu in justitiae. Et hoc putandum est voluisse Autorem.

OBJICIT 3. Dicast. Habitus in justitiae particularis, debet habere aliquam speciem propriam, quæ desumatur ex aliquo objecto formali, & motivo voluntatis; actus autem in justitiae, qui non procedunt ex complacentia voluntatis, eorum non procedunt ex uno objecto formali, h.e. amore unius boni. Ergo, pertinere non possunt ad unum vitium particolare.

RESPONDE TUR. Actus illos procedere ex uno substantialiter motivo, sed non ex uno accidetaliter: nam directè & indirectè attactū motivū justitiae idem in substantia est, non idem in modo.

OBJICIT 4. Idem. Licet posita complacentia indirecta in inæqualitate, movente simul complacentia directa, alius vitii, convenienter illi actus in malitia, cùm actibus directè intendentibus apparet bonum, in inæqualitate cùm alio, non tamen id satis est ad generandum habitum

* L. tum

R. P.
H. MLOD
a. ROMISKI
tom. 3. e. 4.
D. VI
G

Tractatus I.

tum in voluntate, qui est realis qualitas: nam malitia non est realis perfectio positiva, & licet esset perfectio positiva, adhuc non generaret unum habitum injustitiae: habitus enim unus generatur ratione unius objecti formalis & moventis; actus autem injustitiae, quamvis convenienter in specie malitiae, si tamen non procedunt ex simili complacentia inaequalitatis, non respiuant unum objectum formale movens voluntatem. Ergo, non possunt in voluntate unum habitum generare.

R E S P O N D E T U R. Non satis apparere: qui sequatur ex eo, actus illos cum in directa complacentia injustitiae factos, non esse potentes ad generandum habitum injustitiae, quia illa malitia non est realis perfectio positiva; cum quantumvis ponatur directa complacentia in illa inaequalitate, necdum illius actus malitia, est futura realis perfectio positiva, & tamen tales actus generant habitum injustitiae, per ipsummet Directum. Quod attinet ad illam propositionem. Non generaretur tunc unus habitus injustitiae, illa hoc sensu, vera est: quia non tantum habitus injustitiae, generatur tunc; sed & aliud; ille scilicet etiam, cuius malitia directe intenditur; sed non est hoc sensu vera, ut etiam tunc ille non generetur, ob rationes dictas: cum enim tunc non uno motivo moveatur voluntas, non generabitur unus habitus: quia tamen moveatur v.g. duplice motivo, licet aliud sit indirecte volitum, duplex etiam generabitur habitus, unde illius, procedunt ex simili complacentia inaequalitatis, sed non similiter, quia quando duplice motivo moveatur voluntas indirecte appetitur inaequalitas, alias autem supponitur directe appetita, quae differentia non est substantialis, adeoque similitudinem motivi, ex dictis supra, non excludens.

O B J I C T U R 5. Potest moveri aliquis ad injuriandum appetitu ostenditæ potentiarum, appetitu splendide vivendi &c. quæ motiva sunt diversa. Ergo, non est motivum speciale injustitiae. Ergo, nec illa speciale vitium.

R E S P O N D E T U R. Non esse motivum speciale injustitiae, si aliquis simul non moveatur, saltem indirecte, bono apparenti in inaequalitate cum altero; secus si moveatur; tuncque erit non nisi vitium speciale injustitiae.

Q U A E S T I O III.

De Modo committendi Injustitiam.

SIc proponit titulum cit. Valentia puncto 2. Alii cum Aristot. & S. Thomas sic: An scienti & volenti possit fieri injuria. Prior phrasit ad methodum non est incommoda: nam post tractatum de injustitia, modus illius committendæ, ordinate satis subjungitur.

D I C E N D U M e s t 1. *Quod sibi ipsi nemo possit injuriam facere.* Ita Arist. l. 5. Eth. c. 9. & 11. idemque asserit S. Thomas q. 59. a. 3.

P R O B A T U R 1. Auctoritate Aristot. sic ille habet cap. citato 11. *Quare neque secundum hanc, sibi facit injuriam quispiam: simul enim idem auferri ac detrahi eidem posset, quod omnino negat, sed semper inter plures esse jus & injuriam necessaria est, ex quo loco sic Argumentum proponitur.* Quia & pateretur volens injuriam & non pateretur, pateretur quidem, ut supponitur, non patetur autem: quia non potest quispiam pati injuriam, nisi aliquid illi detrahatur, quod suum est: si enim justitia æqualitas est, injuriam inaequalitas erit; inaequalitas autem non est, nisi aliquid diminuat, cum ipsa ratio diminuendi, inaequalitatem constitutam. Sed nemo sibi volens detrahit, quod suum est. *Quod ipsum probatur.* Quia & detraharet sibi volens quod suum est, ut supponitur, & non detraharet: quia nemini illud detrahitur, quod habet, nisi forte dicas quod habens pecuniam A. Petrus, retraxerit sibi pecuniam A; habet autem, qui sibi accipit, hoc ipso enim non acciperet sibi, si non haberet; injurians autem seipsum, accipit sibi, à se.

P R O B A T U R 2. Ratione S. Thomæ. Sic ille habet in corpore, cit. art. *Respondeo dicendum quod actio de sui ratione procedit ab agente, passio autem secundum propriam rationem est ab alio, unde non potest esse eidem secundum idem agens & patiens, ut dicitur in 3. & 8. physic. principium autem proprium agendi in hominibus, est voluntas, & ideo illud propriæ & perse homo facit, quod volens facit &c.* Ex quo loco sic conficitur Argumentum. Si volens pateretur injuriam, idem esset inferens injuriam, & patiens injuriam, sed non potest esse idem inferens injuriam & patiens injuriam. Quod ipsum probatur, quia impossibile est esse idem, secundum idem, agens & patiens. Ergo, neque potest esse eidem inferens injuriam & patiens injuriam: in quantum enim esset inferens injuriam, esset agens, in quantum patiens injuriam, esset patiens. Major autem illa: quod impossibile sit esse idem, secundum idem esse agens & patiens, probatur Auctoritate Aristotelis & ratione. *Quia sicut actio, secundum quod est actio, non est oppositum, seu non actio, adeoque passio: ita & concretum ex actione, quod est agens, & concretum ex passione, quod est patiens, non potest esse idem, secundum idem, alias esset concretum sine forma, adeoque non concretum.* Huius tamen rationi posset satisfieri, quod sufficiat secundum diversam formalitatem esse agens, secundum diversam esse patiens.

P R O B A T U R 3. Injuria non potest esse nisi per contraventionem juri, à quo etiam nomen sumit: quod sit in ius itio. Et certè nemo me in hoc injuriat, ad quod ius non habeo, ut ostendit Inductio, & ratio ulterior est. Quia non est injustitia nisi sit contra justitiam; non est autem justitia nisi sit ius: hinc si quid non est contra ius, nec erit contra justitiam. Sed nullus suo iuri contravenire potest: quia volens spoliat se iure: in hoc

Disputatio V.

123

in hoc enim volitio illius stat, ut dicat, nolo hoc jus, de quo infra, quod si spoliat se jure. Ergo illa actio, non erit contra jus, adeoque nec in-juria.

DICENDUM est 2. Volentem & scientem, et cum ab alio, non posse pati injuriam.

PROBatur 1. à pari. Volens non potest sibi facere injuriam. Ergo, nec ab alio eandem pati volens: moraliter enim illa actio alterius, est voluntis. Ergo, si sibi ipsi physice agens non infert injuriam, nec agens moraliter, inferet sibi injuriam: nam ad injuriandum, ut aliás inductio ostendit, parum confert physicè vel moraliter agere. Er certè tunc injuriatus & haberet minus quam vellet; in hoc enim formalis injuria stat condicita à materiali, & non haberet minus; haberet quidem, ut pote injuriatus, non haberautem: quia hoc vellet.

PROBatur 2. Rationibus Auctorum: Tum quia. Ut urget Valen. cit. Impossibile est, ut aliquis patiatur injustitiam carentem objecto in-justitiae formalis; aliás esset illa injustitia, sine sui constitutivo. Sed si quis pateretur injuriam volens, pateretur injustitiam carentem, injustitiae objecto formalis: quia objectum formale injustitiae, est inæqualitas, violans æqualitatem cum altero voluntariam. Sed tali objecto careret injustitia, quam quis pateretur volens. Ergo. Major immediata probatur: Objectum injustitiae contrarium est objecto justitiae, objectum autem justitiae, licet non ex specifica sua ratione, tamen ex ratione generica virtutis moralis, dicit ordinem ad rationem & voluntatem eorum, qui per justitiam exæquantur. Ergo, idem habebit in justitia. Minor etiam principalis probatur, nempe quod objecto careret in justitia, quam quis pateretur volens. Nam, ut aliquis volens patiatur injustitiam, debet velle, ut sibi de bonis detrahatur, quā detractione tollatur illi æqualitas cum altero, qui autem hoc vult, hoc ipso definit velle ejusmodi æqualitatem, ac proinde inæqualitas per illam detractionem inducitur, non violat æqualitatem voluntariam, quod tamen, ex dictis, ad injuriam requiretur. Tum quia, ut urget de Lugo, hic d. 8 n. 4. referens lead dis. 3. de Incarn. Sect. 6. Nemo potest sibi ipsi inferre injuriam, eo quod non possit habere voluntatem sibi contraria, sic nec alteri potest injuriam propriam inferre, nisi habenti contrariam voluntatem, quam tamen non potest habere ille, qui omnino cedit jure suo. Tum quia, ut urget Esperanza q. 14. Nemo potest facere injuriam per se & formaliter nisi volens. Ergo, neque pati eandem formaliter, potest volens: sicut enim non potest quisquam constitui moraliter agens, nisi per voluntatem, ita non potest constitui moraliter patiens, nisi per voluntatem.

PROBatur 3. Tum quia. Volens & pate-

retur ab alio injuriam, ut supponitur, & non patetur: nemo enim potest pati injuriam, nisi habeat jus. Sed volens pati injuriam, non habet jus: quia vel habet simul & semel volitionem juris, & nolitionem juris, vel non habet? si simul haberet utrumque? hoc saltem naturaliter fieri non potest, esset enim volitio contrariorum, & permultos id, nec divinitus evenire potest. Rursum, si simul habet etiam volitionem juris & nolitionem juris, statim imprimis quæstionis alium formas: an scilicet simul volens & nolens possit pati injuriam, quod utrumque complexum accipiendo, loquuntur de solo illo, in quantum vult illam injuriam: An sit futura illa injuria formalis, relabeturque quæstio, quod non habeat simul nolitionem juris, & volitionem, sed solum nolitionem, quo posito sic ulterius urgetur. Quando homo habet nolitionem sui juris, quando item vult fieri illud furtum, de quo quæritur, an sit injuria? vel adhuc retinet jus, vel non retinet? si non retinet. Ergo, actio illa non est contra jus. Ergo, neque injuriatus, quia de his, pro eodem sumptis hic disputatur. Si autem retinet adhuc jus. Contra erit. Quia sequitur nihil posse vendi, & emptores facere injuriam vendoribus: utuntur enim illis, ad quæ venditores transacta venditione habent jus: non enim illo se spoliarunt, si quidem illa spoliatione stabat in voluntaria cessione; voluntaria autem cessio, non cessat jus. Tum quia, Quando aliquis vult accipi à se roo. florenos, supposito tamen, quod volenti possit fieri injuria, vel est tunc furtum; vel non est, si non est? Ergo, illi volenti non fit injuria. Ergo, nec aliás volenti fit injuria, si est furtum? Ergo, est acceptio rei alienæ invito Domino, & non est acceptio rei invito Domino: est enim volente ipso. Tum quia impossibile est haberi duo jura in solidum, permanenterq; in eandem rem; & tamen contraria; seu unum, pugnatum cum altero, ut noscitur & ex Inductione & ex natura, definitioneque dominii; quomodo enim hic unus, habebit legitimam potestatem disponendi, prout voluerit, si alter habet alteram legitimam potestatem, ut illam dispositionem impedit, vi juris sui. Quomodo jam hoc suum erit, quod commune est? sed si volenti posset fieri injuria, darentur simul duo jura in solidum, permanenterque in eandem rem. Quod probatur. Quia is, qui injuriaret, necessario haberet jus v. g. in suam pecuniam, non enim ad illam comparatur ut aliquis, ad quem illa non spectat: is etiam qui facit injuriam, haberet ad illam jus: quia volens tribuit illi illud jus: quis enim alius esset terminus effectusque illius efficacis voluntatis: *volo hoc factas*. Suadetur idem hac similitudinaria comparatione sit ly: *volo hoc facias* productivum necessariū qualitatis, sit hæc qualitas ipsum jus in alio, per ly *volo hoc facias* productum; certè hoc ipso quia diceretur illud ly: *volo hoc facias*

*L 2 facias

R. P.
H. MLOD
a. 18. 3. e. 4.
D. VI
6

facias produceretur & illa qualitas seu jus, in eo cui hoc diceretur: *volo hoc facias*. Ergo etiam cum moralis potestas moraliter producatur, si dicat habens jus: *volo hoc facias*, producetur in illo, cui dicitur, moralis illa potestas, adeoque habebit jus. Tum quia. Quando veniunt duo principia debellativa ejusdem, quorum unum quodque, est sufficiens extinctivum tertii, debet illud tertium cedere, hoc ipso enim non essent illa sufficienter extinctiva, sed jus inferentis injuriam, & voluntas ejus, qui illam sibi vult inferri, sunt sufficienter extinctiva juris, quod injuriatus, tunc deberet intelligi habere. Ergo, illud jus cessabit, nullumque erit; si autem cessabit, non erit, factum contra illud, injuria. Minor probatur. Inferens injuriam jam utitur jure suo à volente dato; pullulatio item novi juris, est extinctiva veteris: alias nulla daretur Respub. quia hæc nulla, ubi confusio legum, & juri. Unde jus unius, generativum juris in altero, habet se sicut se haberet illa qualitas, quæ essentialiter ordinaretur nonnisi ad productionem similis qualitatis, quæ producta peteret in dispensabilitate annihilari. Sicut enim in illa qualitate, ita & in jure esset essentialis exigentia; Exigo durare quoisque non facio, quod possum. Si autem supponatur facere, quod possit, hoc ipso jam exigit non durare: quia exigit ne duret ultra quod à natura instituitur: nam si duret ultra id, ad quod à natura instituitur, jam illud bonum durationis, non est suum; quia contra suam naturam, & conceptum, quem dicit. Jam autem quando jus ponit actum translationis sui, id efficaciter facit, quod potest facere in eo, qui illud transfert: quid enim ultra tandem potest in illo, in quo, ex vi translationis, ultimo est, & in eo in quem transfertur hoc ipso primo debet esse. Denique jus illud supponitur esse amissibile. Ergo, ex dictis, pendens à voluntate habentis. Ergo, illa volitio extinguit illud jus: quia hæc extinctio non per aliud fit, quam *volo oppositum*, vel *nolo hoc*.

Objectiones solvuntur.

Obicitur 1. Non repugnat per nos, uno eodemque instanti esse dominium penes duos in solidum, quo posito, dicat Petrus *volo hoc facias*, adhuc hoc instanti retinet jus Petrus, acceptet Paulus, & eodem instanti reali faciat, quod vult, faciet adhuc contra jus Petri, & tamen voluntis. Ergo, faciet injuriam: quia facere contra jus, est facere injuriam.

RESPONDE TUR. quod tunc faciat quidem alius contra jus Petri, sed cui ceditur, non autem contra jus, cui non ceditur consequenter, illi juri contraveniri potest, sine injuria cum illi cedatur. Quæ Responsio supponit esse aliqua jura, quibus cedi possit, quod jus, licet maneat in instanti cessionis, quia tamen illi ceditur sine

injuria, poterit is cui ceditur uti re illa, modo is cui ceditur, non faciat aliquid tale rei datae, ratione cuius, verificari possit quod illo instanti non possit donare ut dictum supra de Domino duorum in eodem instanti. Alia autem est species juris inamissibilis, de qua hic aliqua. Quamvis non dentur jura inamissibilia hoc sensu, quasi sint de essentia habentis; habentur tamen hoc sensu inamissibilia: quia illorum conservatio & acquisitio non pendent à voluntate ita institutum Majorum. Jus enim in Polonia v. g. Nobilitatis ipsa voluntate amittit non potest: quia esse nobilem non pendent à voluntate Nobilis, sed à sanguine, favente lege, jus item immunitatis Ecclesiasticae, &c. Quod autem tale jus sit inamissibile. Ratio est, quia cum jus non sit aliquid reale Physicum, corrupti vetustate, vel dissolvi non potest, si tamen est, debet esse aliquid intentionale: ad intentionalia autem se extendit nonnisi intentio; hoc est voluntas & intellectus, consequenter & ad jus, quod quodam bonum intentionale est, extendet se intellectus & voluntas. Portò ab ipso intellectu non pendent acquisitione vel conservatio, adeoque possessio juris: quamvis enim intellectus sit possidere objectum, hæc tamen possessio stat in sola expressione objecti vitali intra se habita, consequenter per ordinem ad jus, intellectus habebit se tanquam agnoscitivum juris. Cognitio tamen juris non facit jus, nec potestatem moralis; ex hoc enim, quia noscimus, non habetur jus in nobis, sed tantum habetur intentionalis imago & expressio juris. Cognitio item non juris non facit, ob easdem rationes, amissionem juris. Dependere ergo debet acquisitione & possessio juris, vel amissione à voluntate: cum enim jus, quæ tale, sit species quædam boni, spectabit ex sua natura ad voluntatem; cumque possessio, ut dixi, sit aliquid intentionale, debet à nostris intentionibus pendere, cumque non pendeat ab intellectu, si pendent, pendeat à voluntate. Si ergo sint talia jura, quæ pendent quidem à voluntate, sed non à voluntate habentis, amittit non possunt, cum illorum amissibilitas ex sua ratione nonnisi à voluntate pendent; si ergo non pendent à voluntate habentis, respectu habentis inamissibilia erunt.

Inter alias species juris inamissibilis est, Prima Species, ipsum jus communis, quod habet communis: cum enim communis à communi voluntate pendeat, non ab una particulari nec jura illius à voluntate particulari pendeant. Est quidem in potestate tua aggregare te communis: quia tamen sis particeps juris communis, sis particeps juris non pendentis à tua voluntate, si non pendentis à tua voluntate, hoc ipso sis particeps juris inamissibilis.

Secunda Species juris inamissibilis, est jus fundatum in principiis naturæ; hoc etiam jus

qua

Disputatio V.

125

quà est fundatum in principiis naturæ, sicut ipsa natura non pendet à tua voluntate, sic nec jus fundatum in principiis naturæ pendebit à te, consequenter, nec erit amissibile voluntate tua.

Tertia Species juris inamissibilis est, jus fundatum in debito, quod debitum imponit potestis jurisdictionis, quod, comparatè quidem ad Principem & leges est debitum: comparatè autem ad bonum, quod habetur vi illius legis, est jus, ne quisquam hoc suum bonum minorare possit, & tale est jus homagii &c.

Ad jus inamissibile revocari potest obligatio conjugum, ita ut juri conjugii, nemo renuncia-repolit, idq; ex his rationibus. Imprimis quia illud jus indissolubilitatis matrimonii est latum à Christo, tanquam Principe, gravans quidem conjugatos, sed simul, dans illius jus, ne in bonis illis mutuis, à quoquam licite, impedire possint. Est item jus totius communis Reipublicæ rationalis, cuius bonum est, constans hæc societas ad bonum educationis proli.

Quia tamen acquirunt ad invicem jus etiam conjuges, hoc etiam quod sit inamissibile, si quis tueri vellet, sc̄ se tueri posset. Indissolubilitas Matrimonii, quamvis non sit de essentia ejusdem, & licet non sit contra naturam, ex lege tamen à Christo data, gravat etiam particulares, universaliter dicente Christo, *quod Deus uniuersus hominem non separabit*. Hæc indissolubilitas matrimonii, non tantum hoc secum trahit, quod seil. ad invicem ad vitam usq; habeant in sejus, sed etiam ut se jure illo privare non possint, vel in communionem juris, alium admittere.

RATIO. Tum quia. Et esset illud matrimonium indissoluble, ut supponitur, & dissolubile, siquidem jus ipsum esset dissoluble: quia quā ratione admittretetur alius in consortium juris, ea parte dissolutio juris foret: fieret enim bonum illud communne, cum fuerit proprium; & sicut cum donatione aliquid evadit communne, dissolvitur, amittitque jus proprium, ita fieret & in præsenti. Tum quia; si quis votum legitime facit, quocunq; modo revocet, nihil omnibus tenebit votum. Ergo, etiam licet quo-cunq; modo aliquis cedat jure conjugali, tenebit jus. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur: quia dominium voluntatis, non tantum exten-ditur in res, sed etiam in ipsos suis actus; conse-quenter potest se obligare voluntas ad non ce-dendum juri, si id, ut dixi, rationes, & in parti-culari bonum commune desideret, quod in or-dine ad educationem prolis ita minoraretur po-sita cessione juris, atque minoraretur non po-sita cessione juris. Tum quia. Videtur hoc si-gnificare formula ipsa contrahendi in Rituali posita. Spondeo tibi &c. *quod te non dimittam donec vis ero*. Quamvis autem conjuges pos-sint se obligare mutuo ne petant debitum, jure

tamen matrimonii cedere non possunt: quia ratio matrimonii non exigit petitionem debiti. Unde etiam dicit Augustinus: *Non permixto corporis sexu, sed custodiō mentis affectu*; cum ta-men indissolubilitas sit de ratione matrimonii, obligetq; ex dictis, ad non dandum alteri, etiam ipsum jus usus.

Ex allato principio inferri potest. Si Clericus cedat jure suo, ut percutiatur, ut judicetur à ju-dice seculari, in causa incompetenti, cessio haec nulla erit: quia istud jus Clerici, est inamissibile, ut unum de juribus communis.

INFERENS. Posita distinctione juris inamissibilis & amissibilis, licet quando sit contra jus sed inamissibile, committatur injuria, quantumvis quis illi juri cedat, si tamen jus sit amissibile, & illi cedatur, non erit injuria, quidquid sit, quod pro instanti cessionis censetur retineri jus, nam ad hoc in præsenti non attenditur.

OBJICITUR 2. Exemplum Christi D. & Martyrum, quibus facta est propriè dicta injuria, & tamen volentibus.

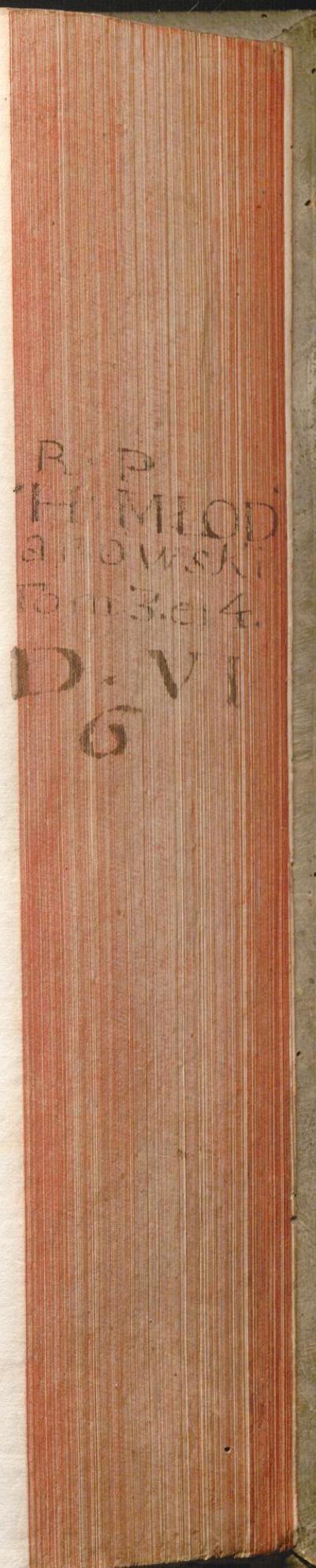
RESPONDE TUR. Juri in vitam & membra neminem posse cedere: quia hoc jus est, in ipsa-met natura fundatum, nec sumus Domini no-stræ vita & membrorum, consequenter huic juri nec Christus, nec Martyres cesserunt. Et certè Martyres, supposito quod vellet esse Martyres, non potuerunt se spoliare juribus illis. Nam ad Martyrium pertinet habere ratio-nem patientis: non partitur autem propriè, sed moraliter agit, qui tribuit alteri jus hoc agendi. Deinde ad Martyrium pertinet, ut patiens pa-tiatur in eo, quod ejus est, non autē in eo quod ejus fuit, alias posset dici pati in pecunia, quam non nisi in ante habuit, videnturq; hoc significa-re locutiones Scripturæ. *Rapinam, inquit, bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis*. Item, *Majorem charitatem nemo habet quam qui animam suam &c.* Ubi ratio sui, designat bonorum illo-rum non fuisse factam cessionem. Adfert de Lugo alias rationes, quibus ostendit Martyres & Christum non cessisse juri suo: quia non con-stat hoc illos fecisse: & quia per hanc cessionem non impediabatur malitia tortorum, quia vel ignorarunt cessionem, vel si non ignorarunt, retinebant eundem effectum occidendi.

Denique, quia melius erat Martyribus, & Christo pati non solum mortem, sed etiam in-juriam, ut major esset extensivè passio. Loca Scripturæ quæ in oppositum citantur, solum o-stendunt quod obtulerit se Christus & Mart-yres non coacti ad hoc. Significatur item prom-pitudo ad patiendum injurias. Denique quod resignarit jus ad irasci & indignari. An autem sit aliquid jus privatum in vitam, cui cedi pos-sit, de hoc in præsenti non queritur.

OBJICITUR 3. Redimendo vitam, dat ali-quis volens pecuniam, & tamen per hoc injuri-am patitur.

*L 3

RESPON-



INDEX.

RESPONDETUR. Talis vellet, quantum ex illo, non dare illam pecuniam, mirum ergo non est, quod illi fiat injuria.

OBJICITUR 4. Consentienti potest inferri malum. Ergo & injuria.

RESPONDETUR. Disparitatem esse, quia malum tunc habebit totum, quod est necessa-

rium ad rationem mali; nempe, ut sit afflictum, & dejectum felicitatis. Jam autem consentienti, non potest fieri injuria: quia deest formalitatum injuriae, nempe, ut fiat contra jus, cui non cedatur; ceditur autem illi si consen-

tiat.

Ad M. D. G. Bq. V. H.

b. M.

INDEX TITVLORVM in hoc Opere contentorum.

TRACTATUS I.

De his quæ magis speculative noscenda in presenti. pag. 7

DISPUTATIO I.

De Essentia justitia.

QUÆSTIO I. Quid pro Genere dicit justitia?

Difficultas I. An Justitia sit vere Virtus?

Punctum Difficultatis 1. Quid virtus in genere?

Punctum Diffic. 2. Qua divisio virtutis ut sic?

Punct. Diffic. 3. Proponitur & probatur conclusio

Difficultas II. An justitia sit virtus ad alterum,

Difficultas III. De reliquo prædictis justitiæ,

Punctum Difficultatis 1. An justitia particularis sit spe-

cialis virtus?

Punctum Difficultatis 2. An etiam justitia generalis sit

virtus specialis?

Punct. Diff. 3. An justitia sit virtus præstantissima?

Punctum Difficultatis 4. Suadetur haec præstantia.

Punct. Diff. 5. Solvuntur Objectiones.

QUÆSTIO II. Quid pro differentia dicat justi-

ta?

Difficultas I. De Objecto materiali justitiae.

Punctum Difficultatis 1. An materiale Objectum justi-

tiae sunt passiones?

Punct. Diff. 2. Quodnam sit Objectum materiale justitiae?

Punctum Difficultatis 3. Solvuntur Objectiones.

Difficultas II. De Objecto formalis justitiae.

Difficultas III. De medio intento à justitia,

Punctum Difficultatis 1. Aliorum explications

Punctum Difficultatis 2. Explicatur medium rei.

Punctum Difficult. 3. Solvuntur Objectiones.

QUÆSTIO III. De ipsamer Definitione justitiae.

DISPUTATIO II.

De Objecto remoto justitia quod est ius.

QUÆSTIO I. De jure prout est Objectum justitiae.

Difficult. I. Explicatur jus justitia in nostris principiis.

Punct. Diff. 1. Explicatur jus justitiale ex Aristotele.

Punctum Difficultatis 2. Solvuntur Objectiones

Punct. Diff. 3. Explicatur jus justitiale ex S. Thoma.

Difficultas II. An jus sit designatio Juridica terminorum

libertatis?

Difficultas III. Impugnantur aliorum explications.

QUÆSTIO II. De jure in quantum importat dominium.

Difficultas I. Quid dominium & quæ eius divisio?

Difficul. II. An dominium ejusdem rei possit esse penes

deos in instanti donationis?

Punctum Difficultatis 1. Quid tenendum?

Punctum Difficultatis 2. Solutio Argumentorum ex re-

centioribus.

Punct. Diff. 3. Proponuntur Argumenta communiora.

Difficultas III. An dominium distinguatur universaliter

ab usu?

QUÆSTIO III. De jure in quantum lex est.

DISPUTATIO III.

De subiecto justitia.

QUÆSTIO I. An in Deo respectu creatura possit dari

perfecta justitia?

Difficultas I. Præmittuntur aliqua ad intelligendum qua-

stionis statum.

Difficultas II. Deciditur Quæsto.

Punct. Diff. 1. Examinantur rationes pro hac sententia.

Punct. Diff. 2. Formantur Rationes pro conclusione.

Difficultas II. Solutio Objectionum.

Punctum Difficultatis 1. Argumenta ab authoritate.

Punctum Difficult. 2. Rationes Opponentum.

Punctum Difficult. 3. Argumenta pro obligatione do-

minii etiam absoluti.

QUÆSTIO II. An creatura ad Deum possit dari perfe-

cta justitia?

Difficultas I. Examinantur Argumenta negantium.

Punct. Difficult. 1. Proponitur primum Argumentum.

Punct. Diff. 2. Proponitur secundum & tertium Argu-

mentum.

Punct. Difficult. 3. Continuatur idem Examen.

Punctum Difficultatis 4. Quid tandem sentiendum de

his Argumentis.

Punctum Difficultatis 5. Rationes aliorum.

Difficultas II. Probatur intentionem.

Difficultas III. Solutio Objectionum communiorum.

QUÆSTIO III. De aliis subiectis justitia.

DISPUTATIO IV.

Quæstio particulari & generali.

Difficultas I. An justitia legalis sit rigorosa justitia?

Difficultas II. Argumenta oppositorum.

Difficultas III. De Objecto justitia legalis.

QUÆSTIO II. De justitia a distributiva.

Difficultas I. Præmittuntur quedam.

Difficultas II. Quodnam Objectum respicit justitia

distributiva?

Punctum Difficultatis 1. An distributiva Objectum sit

componere jus communis cum jure privati?

Punctum Difficultatis 2. An formale Distributiva sit æ-

qualitas Geometrica?

Punctum Difficult. 3. Quod eandem formale distribu-

tiva & ejus specificativum?

Diffic. III. Inferuntur quædam ex dictis.

QUÆSTIO III. De justitia vindicativa.

Difficultas I. Præmittuntur quedam.

Difficultas II. De regula vindicandi in judice.

Difficultas III. Notantur quedam.

DISPUTATIO V.

De opposita justitia iniquitatis.

QUÆSTIO I. De iniquitatis secundum se.

QUÆSTIO II. An iniquitatis sit vitium speciale?

QUÆST. O III. De modo committendi iniquitatem.

INDEX

66

63

60

58

56

52

48

47

45

43

41

38

35

32

30

29

27

26

23

21

19

17

15

13

10

9

7

5

3

1

ib.

<p style="text-align: right